

Даныел пыгамберин китабы

Гириш

Даныел пыгамберин китабы яху-ды халкының кесеки патыша тарапындан сүтемлере ве ызарланмалара сезевар эдилен дөврүнде языландыр. Пыгамбер тарыхы вакалары ве гөрен гөрнүшлерини уланып, өз дөвүрдешлерине умытдан дүшмезлиги үндейэр. Ол Худайың залым патышаны тагтдан сындырып, Өз халкының гарашсызлыгыны дикелтжекдигини айдыр.

Китап ики бөлүмден ыбарат. Биринжи бөлүмде Даныел пыгамбер ве онуң сүргүн дөврүндөки достлары барада гүррүн берилйэр. Ол өз достлары билен еке-тэк дири Худая болан иманлары ве табынлыклары аркалы өз душманларындан үстүн чыкяр. Бу вакалар Бабыл ве Парс шалыкларының болан дөврүнде болуп гечйэр.

Китабың икинжи бөлүминде Даныел пыгамберин гөрен гөр-

нүшлери беян эдилйэр. Пыгамбер бу гөрнүшлерде Бабыл ве бейлеки гүйчли шалыкларың илки гүйчленип, соңра сынжакдыгыны, имансыз сүтемкэрлеринг өк эдилжекдигини ве Худайың халкының үстүн чыкжакдыгыны аңладян алааматлары гөрийэр. Шейледе бу бөлүмде ахырзаман барадакы пыгамберликлер беян эдилйэр. Бу пыгамберликлер өзболушлыдыр, себэби олар ислендик дөврүң оқыжысына өрэн якын, ягны тизара бержай болжак пыгамберлик ялы гөрүнйэр. Китабың эсасы пикири «Ынсан патышалыгының үстүнден Бейик Худай хөкүм сүрийэр» (5:21) диен аятда жемленендир. Даныел пыгамберинг гөрен гөрнүшлериниң хеммеси Худайың хөкмүрованлыгының дүңйэ шалыкларындан үстүндигини хабар берйэр.

Мазмуны

Даныел пыгамбер ве онуң достлары.....	1:1–6:28
Даныел пыгамберинг гөрен гөрнүшлери.....	7:1–12:13
Дөрт жандар хакындакы гөрнүш.....	7:1-28
Гоч ве эркеч хакындакы гөрнүш.....	8:1–9:27
Асмандан инен илчи.....	10:1–11:45
Ахырзаман.....	12:1-13

1-нжи бап

Дөрт ысрайыл йигиди Бабыл көшгүндө

¹Яхуда патышасы Ехоякымың патышалыгының үчүнжи йылында Бабыл патышасы Небукаднесар өз гошуны билен Иерусалиме хүжүм эдип, онуң даш-төверегини габады. ²Таңры Яхуданың патышасы Ехоякымы хем-де Худайың ыбадатханасындакы гап-гачларың бир бөлөгини онуң голастына берди. Небукаднесар ол затлары Шингара гетирди. Ол Худайың ыбадатханасындан гетирилен гап-гачлары өз худайларының бутхана-сындакы газнасында гойды ^a.

³Соңра Небукаднесар өзүниң баш гөзөгчиси Ашпеназа ысрайылларың арасындан патышаның ве хан-бегле-риң машгаласындан болан йигитле-риң бирнөчесини гетирмеги буюрды. ⁴Бу яш йигитлер беденлери хич хили шикессиз, гөрмегей, хер бир ылым-дан баш чыкарян, билимли, өврөнмө-ге укыплы ве патышаның көшгүндө хызмат этмөге мынасып болмалыды-лар. Олара бабыллыларың эдебияты ве дили өвредилмелиди. ⁵Патыша өз гүнделик көшк сачагындан олара бир пай нахар ве шерап бөлүп берди. Олар үч йыл окадылып, үчүнжи йы-лың ахырында патышаның хузурын-да хызмат этмөге гетирилмелидилер. ⁶Сайлананларың арасында яхуда ти-ресинден Даныел, Хананя, Мишайыл ве Азаря барды. ⁷Баш гөзөгчи оларың адыны үйтгетди. Даныеле Белтеша-сар, Хананя Шадрак, Мишайыла Мей-шак, Азаря Абеднего дийип ат гойды.

⁸Даныел өзүни харам этмезлиги йү-регине дүвди. Шейдип, ол баш гөзөг-чиден өзүниң патышаның сачагындан бөлүп берилйән нахардан, ше-рапдан сакланмагыны хайыш этди. ⁹Баш гөзөгчиниң назарында Худай Даныеле мерхемет ве рехим-шепагат берди. ¹⁰Баш гөзөгчи Даныеле: «Мен онуң алыхезретлери патышадан горк-ярын. Ол сизиң нахар ве ичги пайы-ңызы бөлүп берди ахырын. Эгер си-зиң йүзүнизиң өзүниң билен дең бо-лан бейлеки яш йигитлериңкиден хордыгыны гөрсе, ол жанымы жө-хеннеме иберер» дийди.

¹¹Соңра Даныел баш гөзөгчиниң өзүниң, Хананяның, Мишайылың ве Азаряның үстүндө гоян сакчысын-дан хайыш эдип, шейле дийди: ¹²«Өз гулларыңы он гүн сынап гөрөй. Гой, бизе иймек үчин гөк-өнүмлер, ичмек үчин болса сув берилсин. ¹³Шундан соң сен бизиң йүзүмизи көшк сача-гындан иййән бейлеки йигитлериң йүзи билен денешдирип билерсиң ве өз гулларыңа нөме этмеги исле-сең, гөзел гөвнүн». ¹⁴Шейдип, сак-чы бу пикир билен ылалашып, ола-ры он гүн сынап гөрди.

¹⁵Он гүндө соң бу дөрт йигит көшк сачагындан нахарланяларың хемме-синден хас гөрмегей ве даяв гөрүнди-лер. ¹⁶Шейдип, сакчы оларың көшк сачагындан иймели нахарыны, ичме-ли шерабыны өзүне алып галып, ола-ра диңе гөк-өнүмлер берди.

¹⁷Худай бу дөрт йигиде эдебиятын ве ылмың хер бир угруны өврөнмө-ге билим билен укып берди. Даны-ел хер бир гөрлөн дүйши ве гөрнүш-лери ёруп билйәрди. ¹⁸Патышаның

^a 1:2 Серет: 2Пат 24:1-4; 2Йя 36:6-7.

олары гетирмеги буйран мөхлети гелип етенде, баш гөзегчи олары Небукаднесарың хузурына гетирди. ¹⁹Патыша оларың эхлиси билен танышды. Оларың хеммесиниң ичинде Даныел, Хананя, Мишайыл ве Азаря дагы билен денешдирер ялысы тапылмады. Шонун үчин патышаның хызматына олар беллендилер. ²⁰Патыша хер бир ылым я-да дүшүнже билен багланышыклы меселе хакда соранда, өз патышалыгындакы эхли жадыгөйлердир палчылардан оларың он эссе артыкдыгыны гөрди.

²¹Куреш патышаның шалыгының биринжи йылына ченли Даныел шол ерде көшкде хызмат этди.

2-нжи бап

Небукаднесарың дүйши

¹Небукаднесар өзүниң патышалыгының икинжи йылында бир дүйш гөрди. Муңа онун йүреги ховсала дүшүп, укусы гачды. ²Онсоң патыша дүйшүни ёрдурмак үчин жадыгөйлери, палчылары, гөзбагчылары ве мүнечжимлери топлап гетирмеги буюрды. Олар гелип, патышаның хузурында дурдулар. ³Патыша олар: «Мен бир дүйш гөрдүм. Дүйшүн ёргудыны билмек ислеге йүрегими ховсала саяр» дийди. ⁴Мүнечжимлер арамей дилинде патыша йүзленип: «Патыша бакы яшасын! Гөрөн дүйшүңизи өз гулларыңа айт, биз онун нөме аңладяндыгыны ёруп берели» дийдилер. ⁵Патыша мүнечжимлере шейле жогап берди: «Мен шейле карара гелдим: эгер-де сиз мениң гөрөн дүйшүми ве онун ёргудыны айдып бермесеңиз, сизиң эл-аякларыңызы чапып, өйлериңизи вейран

этирерин. ⁶Эмма сиз маңа гөрөн дүйшүми ве онун ёргудыны айдып берсеңиз, онда сиз менден совгалар ве сылаг-серпайлар алып, бейик хормата мынасып боларсыңыз. Шонун үчин хем маңа гөрөн дүйшүми ве онун ёргудыны айдып бериң». ⁷Олар оңа ене-де: «Илки билен, гой, патышамыз өз гулларына гөрөн дүйшүни айтсын, биз хем онун ёргудыны айдалы» дийип жогап бердилер. ⁸Патыша: «Мениң карарымың чынлакайдыгыны гөрүп, сизиң вагт урмак ислейэндигиңизи анык билйэрин. ⁹Эгер сиз маңа гөрөн дүйшүми айдып бермесеңиз, сизе еке-тэк бир хөкүм гарашяндыр. Вагтың гечмеги билен сиз мениң пикирим үйтгөр өйдүп, маңа ялан ве бидерек затлар айтмак үчин өз араңызда диллешипсиңиз. Шона гөрө-де гөрөн дүйшүми маңа сизиң өзүңиз айдып берерсиңиз. Шонда сизиң онун ёргудыны айдып билжекдигиңизе гөзүм етер» дийди.

¹⁰Мүнечжимлере патыша шейле дийдилер: «Ер йүзүнде сениң эдйөн бу талабыңың хөтдесинден хич ким гелип билмез! Догрусы, мунун ялы иши бейик ве гүйчли патышаларың хич бир-де жадыгөйден я палчыдан, я-да мүнечжимден сорамандыр. ¹¹Патышаның сораян бу иши жуда агыр. Муну худайлардан башга хич ким патыша эшгэр эдип билмез, оларың болса месени ынсанлар арасында дәлдир».

¹²Патыша муну эшидип, газап атына атланды. Ол Бабылың эхли акылдарларыны өлдүрмеги буюрды. ¹³Акылдарларың хеммесиниң өлдүрилмелидиги барада перман чыкды. Олар Даныели ве онун ёлдашларыны хем өлдүрмек үчин, оларың гөзлегине чыкдылар.

¹⁴Патышаның жанпеналарының башлыгы Арёк Бабылың акылдарларыны өлдүрмәге чыкканда, Даныел оңа акыллы-башлы хем парасатлылык билен сала салды. ¹⁵Ол көшк эмелдары Арёкдан: «Нәме үчин патышаның перманы бейле газаплы?» дийип сорады. Арёк болан ваканы Даныеле дүшүндирди. ¹⁶Шонда Даныел ичери гирип, патышаның дүйшүниң ёргудыны айтмак үчин өзүне вагт берилмегини хайыш этди.

¹⁷Онсоң Даныел өйүне барып, бу ахвалаты ёлдашлары Хананя, Мишайыла ве Азаря хабар берди. ¹⁸Бу сырың ачылмагы үчин Гөгүң Худайындан рехим-шепагат сорап дилег этмеклерини Даныел олардан хайыш этди. Шонда Даныел ве онуң ёлдашлары Бабылың акылдарлары билен бирликде хеләк болжак дәлдилер.

¹⁹Соңра бу сыр Даныеле гижеки гөрнүш аркалы аян болды. Даныел Гөгүң Худайына алкыш айтды. ²⁰Ол шейле дийди:

«Овалдан эбедә ченли Худайың адына алкыш ягсын,
чүнки пайхас ве гудрат Она махусудыр.

²¹Дөври ве пасыллары үйтгедйән Олдур.

Патышалары тагтдан агдарып,
тагта чыкарыр.

Ол акылдара пәхим-пайхас,
дүшүнжелә билим берйәр.

²²Чуң ве гизлин сырлары Ол ачяр,
түмлүкде нәме боляныны Ол билйәр,

Онуң Өзи нурда яшаяр.

²³Эй, ата-бабаларымың Худайы!
Саңа шөхрат ве өвги болсун!

Чүнки маңа пайхас ве гудрат бердиң,

Сенден дилән дилегимизи маңа аян этдиң,
патышаның буйран задыны бизе ачып бердиң».

Даныел патышаның дүйшүни ёряр

²⁴Соңра Даныел патышаның Бабылың акылдарларыны өлдүрмек үчин беллән адамы Арёгың янына барды. Даныел оңа: «Бабылың акылдарларына дегме. Мени патышаның хузуруна элт, мен онуң гөрөн дүйшүни ёруп бержек» дийди. ²⁵Арёк оны деррев патышаның хузуруна элтип: «Патышахым, Яхудадан есир эдип гетириленлериң арасындан сизиң гөрөн дүйшүнизи ёруп билжек бир адам тапдым» дийди. ²⁶Патыша Белтешасар дийлип атландырылан Даныелден: «Сен маңа нәхили дүйш гөреними айдып, оны ёруп билерсиңми?» дийип сорады. ²⁷Даныел патыша: «Патышаның сораян бу сырыны хич бир акылдар-да, палчы-да, жадыгөй-де, билгич-де ачып билмез.

²⁸Эмма гөклерде гизлин сырлары ачян Худай бар. Ахыркы гүнлерде нәме болжагыны Небукаднесар патыша Ол билдирди. Ятыркаң дүйшүнде гөрөн гөрнүшлериң шулар болмалы:

²⁹Эй, патышахым, сен ятыркаң хыялыңа мундан соңра нәмелер боларка диен пикир гелди ве сырлары аян эйдән Худай муны саңа эшгәр этди.

³⁰Маңа болса бу сыр башга адамлардан хас акыллыдыгым үчин ачылман, эйсем мунуң ёргуды патыша аян эдилсин, ол хем өз йүрегиндәки пикирлере дүшүнсин дийлип аян болды.

³¹Эй, патышахым, ине, сен дүйшүнде бейик бир хейкел гөрдүң. Ол хейкел шейле әпетди, шөхле сачярды.

Ол сениң өңүндө дурды ве онуң даш гөрнүши горкунчды. ³²Хейкелиң келлеси сап алтындан, дөши билен голлары күмүшден, били билен бутлары бүрүнчденди. ³³Балдырлары демирденди, аякларының ярысы демирден, ярысы хем тоюнданды. ³⁴Сен середип дуркаң, ынсан эли дегмезден бир даш гопуп гачды, ол хейкелиң демирден ве тоюндан болан аякларына урулдыда, олары чым-пытрак этди. ³⁵Соңра демир, тоюн, бүрүнч, күмүш ве алтын харман жайдакы саман ялы күлпеекун болдулар. Шемал олары пытрадып ташланда, оларың ызы-соры галмады. Эмма хейкеле урлан даш бейик дага өврүлип, бүтин ер йүзүни долдурды.

³⁶Гөрлен дүйш, ине, шудур. Инди болса биз оны патыша ёруп берели. ³⁷Эй, сизиң алыхезретиңиз, сиз шаларың шасысыңыз. Гөгүн Худайы саңа шалык, гүйч, гудрат ве шөхрат берди. ³⁸Өхли ерде яшаян ынсанлары, ябаны хайванлары, гөкдәки гушлары сениң ыгтыярыңа табшырды. Оларың хеммесиниң үстүнден сени хөкүмдар гойды. Сап алтындан болан келле бу сенсиң! ³⁹Сениң патышалыгыңдан соңра сениңкиден пес болан башга бир патышалык пейда болар. Соңра тутуш ер йүзүне хөкүмдарлык этжек үчүнжи бир бүрүнч патышалык гелер. ⁴⁰Дөрдүнжи патышалык демир ялы гүйчли болар, чүнки демриң әхли зады мынжырадышы ялы, ол хем буларың хеммесини гырып түкедер. ⁴¹Аякларың ве бармакларың ярысының тоюндан, ярысының болса демирдендигини гөрдүң. Бу болса бөлүнөн патышалыгы аңладяр. Демриң тоюн билен гарыландыгыны гөршүң ялы, онда бираз демриң гүйжи болар.

⁴²Аякларың бармакларының ярысының демирден, ярысының хем тоюндан болмагы, бу патышалыгың бир бөлегиниң гүйчли, бир бөлегиниң болса әжиз болжакдыгыны аңладяр. ⁴³Гөршүң ялы, демриң тоюн билен гарылмагы халкларың гыз алшып-бершип, бири-бирлери билен гарышжакдыкларыны аңладяр. Эмма демриң тоюн билен гарылып билмейши ялы, олар хем бири-бирлери билен гарышып билмезлер.

⁴⁴Шол патышаларың дөврүндө Гөгүн Худайы хич вагт даргадылмажак, башга халкың элине гечмежек бир патышалык гуарар. Бу патышалык бейлеки патышалыкларың әхлисини ёк эдип, оларың соңуна чыкар, өзи болса әбедилик галар. ⁴⁵Сениң өзүниң гөршүң ялы, адам эли дегмезден дагдан гопан даш демри, бүрүнжи, тойны, күмши ве алтыны чым-пытрак этди. Бейик Худай мундан соң нәмелериң болжагыны патыша аян этди. Бу дүйш догрудыр ве онуң ёргудыда хакыкатдыр!»

⁴⁶Соңра Небукаднесар патыша ере йүзин дүшүп, Даныеле тагзым этди. Оңа галла садакасыны ве якымлы ыслы түтетги хөдүр этмеклерини буюрды. ⁴⁷Патыша Даныеле: «Сен бу сыры ачып билдиң. Хакыкатданда, сениң Худайың худайларың Худайы, патышаларың Таңрысы ве сырлары аян эдйән Худайдыр» дийди. ⁴⁸Соңра патыша Даныеле ёкары везипе берди, оңа көп гымматбаха совгатлар этди. Оны тутуш Бабыл велятына ёлбашчы белледи ве әхли Бабыл акылдарларына башгутан гойды. ⁴⁹Даныел патышадан хайыш эдип, Шадрагы, Мейшагы ве Абеднегоны Бабыл велятының ёкары

везипелерине беллетди, эмма Даныелиң өзи көшкде галды.

3-нжи бап

Алтын хейкел

¹Небукаднесар патыша бир алтын хейкел ясатды. Онуң бойы алтмыш, ини алты тирсекди. Патыша хейкели Бабыл велятының Дейра диен дүзлүгинде дикди. ²Соңра Небукаднесар патыша хәкимлере, сердарлара, везирлере, генешчилере, хазынадарлара, казылара, канун гөзегчилерине ве велятың әхли хан-беглерине чапар ёллап, олара хейкелиң ачылыш дабарасына гатнашмакларыны буюрды. ³Шейлеликте хәкимлер, сердарлар, везирлер, генешчилер, хазынадарлар, казылар, канун гөзегчилери ве велятың әхли хан-беглери Небукаднесар патышаның дикен хейкелиниң ачылыш дабарасына йыгнанышдылар. Олар Небукаднесарың дикен хейкелиниң өңүнде дуркалар, ⁴жарчы батлы сес билен шуны ыглан этди: «Эй, халклар, миллетлер, уруглар! Сизе шейле буйрук берилйәр: ⁵Сурнайың, түйдүгиң, лираның, үчбурч лираның, арфаның, депрегин ве бейлеки саз гуралларының сесини эшиден бадыңыз Небукаднесар патышаның дикен алтын хейкелиниң өңүнде ере йүзин дүшүп сежде эдиң. ⁶Ере йүзин дүшүп сежде этмедик адам дуран еринде янып дуран күрә ташланжакдыр». ⁷Шейлеликте, сурнайың, түйдүгиң, лираның, үчбурч лираның, арфаның, депрегин ве бейлеки саз гуралларының сеси эшидилен бадына әхли халклар, миллетлер ве уруглар ере йүзин дүшүп, Небукаднесар патышаның дикен алтын хейкелине сежде этдилер.

⁸Эдил шол вагт бабыллылардан кәбирлери патышаның хузурына гелип, яхудылары яманладылар. ⁹Олар Небукаднесар патыша шейле дийдилер: «Патыша бакы яшасын! ¹⁰Эй, патыша, сен сурнайың, түйдүгиң, лираның, үчбурч лираның, арфаның, депрегин ве бейлеки саз гуралларының сеси эшидилен бадына әхли киши ере йүзин дүшүп, алтын хейкеле сежде этмели дийип буйрук бердиң. ¹¹Ере йүзин дүшүп сежде этмедигиң янып дуран күрә ташланжакдыгыны дуйдурыпдың. ¹²Ине, Бабыл велятында сениң ёкары везипелере беллән Шадрак, Мейшак ве Абеднего атлы яхудыларың бар. Ине, патышахым, шол адамлар сениң буйругыңа боюн эгмейәрлер. Олар сениң худайларыңа гуллуқ этмейәрлер ве сениң дикен алтын хейкелине сежде этмейәрлер».

¹³Шонда Небукаднесар гахар-газаба мүнүп, Шадрагы, Мейшагы ве Абеднегоны гетирмеклерини буюрды. Шейдип, олары патышаның хузурына гетирдилер. ¹⁴Небукаднесар олара: «Эй, Шадрак, Мейшак, Абеднего, сиз хақыкатдан хем мениң худайларыма гуллуқ этмейәрсинизми, дикен алтын хейкелиме сежде этмейәрсинизми? ¹⁵Энтеқ хем бир пилле, сиз сурнайың, түйдүгиң, лираның, үчбурч лираның, арфаның, депрегин ве бейлеки саз гуралларының сесини эшиден бадыңыз йүзүңизи ере берип, мениң дикен хейкелиме сежде этмәге тайяр болсаңыз не ягшы. Эмма сежде этмекден боюн гачырсаңыз, дуран ериңизде янып дуран күрә ташланарсыңыз. Сизи мениң элимден халас эдип билжек худай бармыка?» дийди. ¹⁶Шадрак, Мейшак ве Абеднего Небукаднесар патыша

шейле жогап бердилер: «Бу ягдайда өзүмизи сенден горамагың гереги ёк. ¹⁷Эй, патышахым, бизи янып дуран күреден халас эдип билйён Худай – бу бизиң гуллуқ эдйён Худайымыздыр, Ол бизи сениң элинден халас эдер. ¹⁸Йөне Ол бизи халас этмесе-де, эй, патышахым, шуны биллип гойгун: биз сениң худайларыңа гуллуқ этмерис, сениң дикен алтын хейкелиңе сежде этмерис».

Даныелиң үч досты янып дуран күрә ташланяра

¹⁹Шундан соң Шадрага, Мейшага ве Абеднего гаршы Небукаднесарың гахар-газабы от болуп туташды. Гахардан яңа хатда онуң йүзи гамашып гитди. Ол янып дуран күрәни адатдакысындан хем еди эссе артык гыздырмакларыны буюрды. ²⁰Шейле хем ол гошунындакы иң гүйчли эсгерлере Шадрагың, Мейшагың ве Абеднегоның эл-аягыны даңып, олары янып дуран күрә ташламакларыны буюрды. ²¹Шейлеликте, узын көйнекли, донлы, селлели ве бейлеки гейим-гежимли халда эл-аякларыны даңып, олары янып дуран күрә ташладылар. ²²Патышаның буйругының жуда беркдиги себәпли күре ченденаша гыздырландыгы үчин, Шадрагы, Мейшагы, Абеднегоны ода ташлан адамлар онуң ховруна яндылар. ²³Шадрак, Мейшак ве Абеднего болса даңлып, янып дуран күрәниң ичине йыкылдылар.

²⁴Шол вагт Небукаднесар патыша горкудан яңа аңк болуп, хайран галып, чалтлык билен өр-боюна галды. Ол геңешчилерине йүзленип: «Бизиң

даңып, одуң ичине атанымыз үч адам дәлмиди нәме?» дийди. Олар: «Догры, эй, патышахым!» дийип жогап бердилер. ²⁵Патыша: «Эмма мен одуң ичинде гезип йөрен, эл-аягы чөзүлен дөрт адамы гөрийэрин. Олара хич хили зепер етмәндир ве оларың дөрдүнжисиниң кешби худайларың бириниңкә ^a меңзейәр» дийди. ²⁶Онсоң Небукаднесар янып дуран күрәниң агзына голай барып: «Эй, Бейик Худайың садык гуллары Шадрак, Мейшак ве Абеднего, дашары чыкың! Бәри гелиң!» дийди. Шейдип, Шадрак, Мейшак ве Абеднего одуң ичинден чыкдылар. ²⁷Эмирлер, сердарлар, хәкимлер ве патышаның геңешчилери үйшүп, одуң бу адамлара хич хили зыян етирмәндигини гөрдүлер. Оларың башларындакы сачлары-да чиркизилмәнди, донларына-да зепер етмәнди, хатда оларың үстүне одуң ысы хем урманды.

²⁸Небукаднесар шейле дийди: «Шадрагың, Мейшагың ве Абеднегоның Худайына алкыш болсун! Перишдесини иберип, Өзүне бил баглан гулларыны халас этди. Олар патышаның буйругына боюн болмадылар. Өзлериниң Худайындан башга худая гуллуқ я сежде этмезлик үчин, жанларыны ховп астына салдылар. ²⁹Шонуң үчин хем мен перман чыкарыын: Шадрагың, Мейшагың ве Абеднегоның Худайына гаршы күпүр геплән хер бир халкың, миллетиң я-да уругың эл-аягы чапылып, өй-өвзары вейран эдилжекдир. Чүнки шунуң ялы халас эдип билжек башга хич бир худай ёкдур». ³⁰Соңра патыша Шадрагы, Мейшагы ве

^a 3:25 *Худайларың бириниңкә* – сөзме-сөз тержиме: *Худайың оглуна*.

Абеднегоны Бабыл велятында хас-да ёкары везипелере белледи.

Небукаднесар патышаның икинџи дүйши

³¹Небукаднесар патыша ер йүзүнде яшаян әхли халклар, миллетлере ве уруглара шейле хабары иберди: «Өй-лериңиз абадан болсун! ³²Мен сизе Бейик Худайың өзүме гөркезен ала-матларыдыр мугжызаларыны ыглан этмеги макул билдим.

³³Онуң алапатлары нәхили бейик!

Мугжызалары хем нәхили гүйчли!

Онуң патышалыгы әбеди шалыкдыр!

Хөкүмдарлыгы несилден-несле довам эдер».

4-нџи бап

¹Мен Небукаднесар өйүмде рахат, көшгүмде шады-хоррамлыкда яшардым. ²Мен бир дүйш гөрдүм, ол мени гаты горкузды. Ятыркам хыялларым ве гөрен гөрнүшлерим мени ховсала салды. ³Шонда мен бу дүйши ёрдурмак үчин Бабылың әхли акылдарларыны хузурыма гетир-меклерини буюрдым. ⁴Онсоң жады-гөйлер, палчылар, мүнечжимлер ве билгичлер гелдилер. Мен олар гөрен дүйшүми гүррүң бердим, эмма олар оны ёруп билмедилер. ⁵Ахыры мениң худайымың адына гөрә Белтешасар дийлип атландырылан, мукадес худайларың рухы билен долдурылан Даныел хузурыма гелди. Мен оңа дүйшүми гүррүң бердим: ⁶«Әй, жадыгөйлерің башлыгы Белтешасар,

сениң мукадес худайларың рухы ^a билен долдурыландыгыңы билйәрин. Ислендик бир гизлин сыры ачмак сениң үчин кын дәлди. Мениң гөрен дүйшүме гулак гой-да, онуң ёргудыны маңа айдып бер. ⁷Ине, мениң ятыркам гөрен дүйшүм: ериң ортасында бир агач барды, онуң бойы дийсең гаты белентди. ⁸Агач беленде өсүп, хас гүйчленди, башы барып, гөк асман диренди, ол дүнйәнин чар күнжүнден гөрүнйәрди. ⁹Онуң япраклары шейле гөзелди, дийсең болелин мивеси барды. Ол хеммелере иймәге етжекди, ябаны хайванлар онуң саясында ятырды, гөгүң гушлары шахасында хөвүртгелейәрди, әхли жанлы-жандарлар шондан иймитленйәрди.

¹⁰Хыялыма ятыркам гөрен дүйшүм үзнүксиз гелип дурды, ине, гөкден бир гөзегчи периште инип гелйәрди.

¹¹Ол батлы сес билен гыгырып, шейле дийди: „Агажы кесиң, шахаларыны дөвүң, япракларыны ёлуң, мивесини пытрадың. Гой, хайванлар онуң ашагындан гачсынлар, гушлар онуң шахасындан учсунлар. ¹²Эмма онуң көкүни ве дамарыны дашына демир ве бүрүңч айлап, мейдан отларының арасында гоюң. Гой, ол гөгүң чыгы билен ювунсын. Чөл хайванлары билен бирликде ердәки отлардан пай алсын. ¹³Онуң ынсан йүреги алнып, дерегине хайван йүреги берилсин. Онуң үстүнден еди пасыл айлансын. ¹⁴Бу хөкүм гөзегчилерің карары билен чыкды. Бу чөзүт перишделерің буйругы билен берилди. Әхли жанлы-жандарлар шуны билсин: ынсан патышалыгының үстүнден Бейик Худай хөкүм сүрйәр. Ол патышалыгы

^a 4:6 Худайларың рухы – я-да Худайың Рухы.

Өз ислэн адамына берйэр. Ынсаның иң песини онуң үстүндөн гойяр“.

¹⁵Ине, мен Небукаднесарың гөрөн дүйши шудур! Эй, Белтешасар, инди мунуң ёргудыны маңа аян эт, чүнки патышалыгымдакы акылдарларың хич бири бу дүйши ёруп билмеди. Йөне сен башарарсың, чүнки сен мукаддес худайларың рухы билен долдурылансың».

Даныел икинжи дүйши ёрар

¹⁶Шонда Белтешасар, ягны Даныел бир салым агыр пикире чүмди. Пикирлери оны ховсала салды. Патыша: «Белтешасар, сени агыр үнжэ гоян бу дүйш ве онуң ёргуды болаймасын» дийди. Белтешасар оңа шейле жогап берди: «Эй, женабым, гой, бу дүйш сени йигренйәнлериң, онуң ёргуды болса душманларыңың башына гелсин!

¹⁷Сениң гөрөн бу агажың, ягны белент ве гүйчли, бойы асмана етип дуран, дүйнэниң чар күнжүндөн хем гөрнүп дуран, ¹⁸овадан япраклары, хеммелере етжек дийсен бол мивеси болан, көлегесинде ябаны хайванларың ятян, шахаларында гөгүң гушларының хөвүртгелейән агажы, ¹⁹эй, патыша, бу агач сенсиң! Сен улалып гүйчлендиң. Бейиклигиң гитдигиче өсүп, гөге етди, хөкүмдарлыгың дүйнэниң чар күнжегине яйрады. ²⁰Эй, патыша, сен бир гөзөгчи перишдэниң гөкден ашак инип гелиәнени гөрдүң. Ол: „Агажы кесип, оны ёк эдиң, эмма онуң көкүниң ве дамарының дашына демир хем бүрүнч айлап, мейдан отларының ичинде гоюн. Үстүндөн еди пасыл гечйәнчэ, гой, ол гөгүң чыгы билен ювунсын ве чөл хайванлары билен биле пай алсын“ дийди.

²¹Эй, патышахым, дүйшүң ёргууш шудур: Бейик Худайың эвр эден

хөкүми гелжекде сениң башыңдан инер. ²²Сен ынсанлар арасыңдан ковлууп, ябаны хайванлар билен яшарсың. Өкүз ялы от иерсиң, гөгүң чыгы билен ювнарсың. Ынсан патышалыгының үстүндөн Бейик Худайың хөкүм сүрйэндигине ве оны Өзүниң ислэн адамына берйэндигине дүшүнйәнчэң, сениң үстүндөн еди пасыл айланар. ²³Агажың көкүниң ве дамарының гоюлмагы барада буйрук берлиши ялы, сен Гөкдэкиниң хөкүмдарлыгына гөз етирениңден соң, патышалыгың тээден дикелдилер. ²⁴Шонуң үчин хем, эй, шахым, мениң маслахатымы кабул эт: гүнэлериңден адалатың билен, языкларыңдан гарыплара рехим этмегиң билен дын. Белки шонда асудалыгың мөхлети узар».

²⁵Буларың хеммеси Небукаднесар патышаның башына гелди. ²⁶Он ики ай геченден соң, ол Бабылың ша көшгүниң ёкарсында гезмелэп йөрдү. ²⁷Патыша: «Бу патыша пайтагты болсун дийип, шан-шөхратым үчин өз гудратлы гүйжүм билен гуран бейик Бабылым дөлми?» дийди. ²⁸Энтек патышаның сөзлери агзындака, гөкден бир оваз гелди: «Эй, Небукаднесар патыша, саңа ине, шу ыглан эдилйэр: патышалык сенден алынды! ²⁹Сен ынсанлар арасыңдан ковлууп, ябаны хайванлар билен яшарсың. Өкүзлер ялы от иерсиң. Ынсан патышалыгының үстүндөн Бейик Худайың хөкүм сүрйэндигине ве оны Өзүниң ислэн адамына берйэндигине дүшүнйәнчэң, сениң үстүндөн еди пасыл айланар». ³⁰Небукаднесарың гаршысына чыкарылан бу хөкүм шол вагтың өзүндө амала ашды. Ол ынсанлар арасыңдан ковулды, өкүзлер ялы от ийди, онуң эндамы гөгүң

чыгы билен ювулды. Сачы бүргүдин элеги ялы, дырнаклары гушларын пенжеси ялы өсди.

³¹Белленен мөхлет доланда, мен Небукаднесар гөзлерими гөге дикдим ве акылыма гелдим.

Мен Бейик Худая алкыш айтдым.

Бакы Яшаяны шөхратландырдым, хорматладым.

Онуң хөкүмдарлыгы эбеди хөкүмдарлыкдыр.

Патышалыгы несилден-несле довам эдер.

³²Дүнийэниң эхли илаты хич зат сайылар.

Гөгүң гошунына хем, ер йүзүниң илатына хем

Өз ислэн задыны эдер.

Онуң элини саклап,

«Сениң эдйэниң нэме?»

дийжек хич ким ёкдур.

³³Шол вагт мен акылыма гелдим. Патышалыгымың шөхраты үчин мениң хорматым ве мертебэм тээден дикелдилди. Геңешчилерим ве төрелерим мениң голастыма доланып гелдилер. Мен ене-де патышалыгыма говушдым. Шөхратыма ене-де шөхрат гошулды. ³⁴Инди мен Небукаднесар гөгүң Патышасыны өвги билен бейгелдип хорматлаярын. Чүнки Онуң эхли ишлери хакыкат, ёллары адалатдыр. Текепбирлери песелтмэге Онуң гүйжи етйэндир.

5-нжи бап

Дивара язылан язгы

¹Белшасар шалык тагтына чыккандан соң, төрелериниң мүнүси үчин улы мейлис гурады ве олар билен

биле шерап ичди. ²Белшасар шерапдан кейпленип, атасы Небукаднесарың Иерусалимдэки ыбадатханадан алып гайдан алтын ве күмүш гапгачларыны гетирмеклиги буюрды. Патыша, онуң төрелери, аяллары ве гырнаклары шерабы шолара гуюп ичмекчидилер. ³Шейдип, Иерусалимдэки ыбадатханадан Худайың өйүндөн алнып гайдылан алтын гапгачлары гетирдилер. Патыша, онуң төрелери, аяллары ве гырнаклары шерабы шолара гуюп ичдилер. ⁴Олар шерап ичип, алтындан, күмүшден, бүрүндөн, демирден, агачдан ве дашдан яслан худайлары алкышладылар.

⁵Шол пурсатда бир ынсан элиниң бармаклары пейда болуп, чыраданың гапдалындакы ша көшгүниң диварының йүзүне бир затлар язмага башлады. Патышаның язян эле гөзи дүшди. ⁶Патышаның йүзүнде реңк-пет галмады, пикирлери оны ховсала салды. Онуң сүңңи саңңылдап, дызлары бири-бирине дегип сандырап башлады.

⁷Патыша: «Палчылары, мүнечжимлери ве билгичлери гетириң» дийип, батлы сес билен гыгырды. Ол Бабыл акылдарларына йүзленип: «Кимдеким шу язгыны окап, онуң манысыны дүшүндирип берсе, гырмызы дон япылып, онуң бойнуна алтын зынжыр дакылар ве патышалыкда ол мениң саг элим болар» дийди. ⁸Онсоң патышаның эхли акылдарлары ичери гирдилер, эмма олар патыша бу язгыны не окап берип, не-де онуң манысыны дүшүндирип билдилер. ⁹Мундан соң Белшасар патыша гагы ховсала дүшди, онуң йүзүнде реңк-пет галмады, төрелери хем алжыраңчылыга дүшдүлөр.

¹⁰Патышаның хем-де онуң төрелериниң сесини эшидип, патышаның

эжеси мейлиسخана гелди. Патышаның эжеси шейле дийди: «Патыша бакы яшасын! Пикирлериң сени ховсала салмасын, йүзүңиң реңки солмасын. ¹¹Сениң патышалыгыңда мукаддес худайларың рухы билен долдурылан бир адам бар. Атаңың дөврүнде ол нураналыгы, дүшүнжелилиги, худайлар ялы пайхаслылыгы билен өзүни танатдырды. Атаң Небукаднесар патыша оны жадыгөйлериң, палчыларың, мүнечжимлериң ве билгичлериң үстүнден баштуан эдип гойды. ¹²Патышаның Белтешасар дийип ат берен бу Даныелине дүйшлери ёрмакда, тапмачалары билмекде, кын ягдайдан чыкалга тапмакда йити аң, билим ве дүшүнже берлипдир. Инди Даныели чагырт, бу язгының манысыны саңа ол айдып берер».

¹³Шондан соң Даныели патышаның хузурына гетирдилер. Патыша Даныеле шейле дийди: «Патыша атамың Яхудадан есир эдип гетирен Даныели сенми? ¹⁴Мен сенде худайларың рухуның бардыгыны, саңа йити аң, дүшүнже ве бейик пайхаслылык берлендигини эшитдим. ¹⁵Бу язгыны окап, онуң нөме аңладяндыгыны маңа айдып бермеклери үчин акылдарлары, палчылары хузурыма гетирдилер, эмма олар мунуң нөме аңладяндыгыны дүшүндирип билмедилер. ¹⁶Йөне сениң дүйшлери ёруп, кын меселелери чөзүп билйөндигини эшитдим. Инди сен бу язгыны окап, онуң манысыны маңа дүшүндирип берсең, саңа гырмызы дон япылар, бойнуңа алтын зынжыр дакылып, патышалыкда мениң саг элим боларсың».

¹⁷Шонда Даныел патыша шейле жогап берди: «Пешгешлериң, гой, өзүңе галсын, сылаг-серпайларың-да

башга бирине бер! Йөне мен язгыны окап, манысыны саңа дүшүндирип берейин. ¹⁸Эй, патыша, Бейик Худай сениң атаң Небукаднесара патышалык, бейиклик, шан-шөхрат ве хормат берди. ¹⁹Худайың оңа берен бейиклигинден яңа әхли халклар, миллетлер ве уруглар ондан горкуп сандырашярдылар. Ол ислән адамыны өлдүрип, ислән кишисини-де дири гойярды. Халаныны бейгелдип, халаныны-да песелдйәрди. ²⁰Эмма ол доңйүрек болуп, текепбирлик билен гопбамсы херекет эденде, патышалык тагтындан дүшүрилди ве шөхраты элинден алынды. ²¹Ол ынсанлар арасындан ковулды, аңы хайван аңына өврүлди. Ынсан патышалыгының үстүнден Бейик Худайың хөкүм сүрйөндигине ве патышалыгы Өзүниң ислән адамына берйөндигине дүшүнйөнчө, ол ябаны эшеклер билен яшады, өкүзлер ялы от ийди, эндамы гөгүң чыгы билен ювулды. ²²Эмма сен, онуң оглы Белшасар, буларың барыны билип дурканам йүрегиңи песпәл тутмадың! ²³Гайтам, өзүңи гөгүң Таңрысына гаршы гоюп, текепбирлик этдин. Онуң ыбадатханасының гап-гачларыны сениң хузурыңа гетирдилер. Сениң өзүң, төрелериң, аялларың ве гырнакларың олара шерап гуюп ичдиңиз. Гөрмейән, эшитмейән ве билмейән, күмүшден, алтындан, бүрүнчден, демирден, агачдан, дашдан ясалан худайлары алкышладыңыз. Эмма жаныңызы Өз элинде саклаян ве әхли ёлларыңызга гөз-гулак болян Худайы шөхратландырмадыңыз.

²⁴Шонуң үчин хем Ол бир эл гойберип, шейле язгыны яздырды. ²⁵Язылан язгы шудур: МЕНЕ, МЕНЕ, ТЕКЕЛ

ве ПАРСИН. ²⁶Бу сөзлериң манысы шейле: МЕНЕ Худай сениң патышалыгыңың мөхлетини хасаплап ^a, оны соңлады. ²⁷ТЕКЕЛ сен терезиде чекилдиң ^b ве еңил чыкдың. ²⁸ПЕРЕС патышалыгың бөлүнип ^c, мадайлара ве парслара берилди».

²⁹Шундан соң Белшасарың буйругы боюнча Даныеле гырмызы дон япдылар, бойнуна алтын зынжыр дакдылар ве оны патышаның саг эли дийип жар этдилер. ³⁰Бабыл патышасы Белшасар шол гиже өлдүрилди. ³¹Патышалыгы алтмыш ики яшлы мадайлы Дарюш элине алды.

6-нжы бап

Даныел ёлбарслы чукура ташланаяр

¹Дарюш өз патышалыгының үстүнден йүз йигрими саны хәким беллемеге макул билди. Олар тутуш патышалыгың үстүнден гарамалыдылар. ²Бу хәкимлериң хем үстүнден середер ялы үч саны везир гойды. Патышаны алада гоймаз ялы хәкимлер бу везирлере хасабат бермелидилер. Үч везириң бири хем Даныелди. ³Өзүниң йити зехини билен Даныел деррев бейлеки везирлериң ве хәкимлериң әхлисинден тапавутланды. Патыша оны тутуш патышалыгың үстүнден гараян эдип беллемегең ниетиндеди. ⁴Шейлеликте, везирлер ве хәкимлер патышалык ишлеринде Даныелиң үстүнден арз эдер ялы бахана гөзлемәге башладылар. Эмма олар арз эдер ялы он-

дан хич хили язык тапмадылар, чүнки Даныел вепалыды. Ондан хич хили ялңышлык язык тапылмады. ⁵Ол адамлар: «Даныеле гаршы онуң Худайының кануны билен багланьшыклы бир затлар тапаймасак, ондан башга айып тапып билмерис» дийишдилер.

⁶Онсоң ол везирлер, хәкимлер дил дүвшүп, патышаның янына гелдилер ве оңа: «Дарюш патыша бакы яшасын! ⁷Патышалыгың әхли везирлери, сердарлары, хәкимлери, геңешчилери ве эмирлери патышаның бир перман чыкарып, оны гүйже гириздеги барада өзара маслахатлашдылар. Эй, патышахым, кимде-ким отуз гүнүң довамында сенден башга бир ынсана я-да худая дилег эдип йүз тутса, ёлбарслы чукура ташлансын. ⁸Эй, шахым, мадайларың ве парсларың ятырылмажак кануны хөкмүнде хич вагт үйтгедилмез ялы, шу карары тассыкла ве пермана гол чек» дийдилер. ⁹Шейдип, Дарюш патыша бу пермана ве карара гол чекди.

¹⁰Пермана гол чекиленини биленден соң, Даныел өйүне гайтды. Онуң ёкаркы отагының пенжирелери Иерусалиме тарап бакярды. Даныел өңки эдиши ялы, дызына чөкүп, гүнде үч гезек өз Худайына дилег эдйәрди ве Онуң өңүнде шүкүр эдйәрди. ¹¹Шонда дил дүвшен адамлар гелип, Даныелиң өз Худайына дилег эдип ялбарып отураныны гөрдүлөр. ¹²Олар патышаның янына барып, онуң перманы хакда сөз ачып: «Эй, патышахым! Отуз гүнүң ичинде сенден башга бир ынсана я-да худая дилег эдениң ёлбарслы чукура

^a 5:26 МЕНЕ... хасаплап – арамейче мене сөзи хасапламак диймеги аңладяр.

^b 5:27 ТЕКЕЛ... чекилдиң – арамейче текел сөзи терезиде чекилдиң диймеги аңладяр.

^c 5:28 ПЕРЕС... бөлүнип – арамейче перес сөзи бөлүндиң диймеги аңладяр. Перес сөзи парсин сөзүниң бирлик саныдыр.

ташланжакдыгы барадакы пермана гол чекмәнмидиң нәме?» дийдилер. Патыша олар: «Мадайларың ве парсларың ятырылмажак кануны хөкмүнде бу сөз догрудыр» дийип жогап берди. ¹³Олар: «Шахым, Яхудадан есир эдиллип гетириленлериң бири болан Даныел сени-де, сениң мөхүр басан перманыңы-да эсгермән, гүнде үч гезек дилег эдйэр» дийип, патыша хабар бердилер. ¹⁴Бу сөзлери эшидип, патыша агыр үнжө батды. Ол Даныели халас этмеги йүрегине дүвди. Хатда Гүн батянча, оны халас этмәге чалышды. ¹⁵Шол вагт адамлар үйшүп, патышаның янына гелдилер ве оңа: «Эй, шахым, билип гойгун, мадай ве парс канунына гөрә, патышаның тассык эден карары ве перманы үйтгедилмели дәлдир» дийдилер.

¹⁶Мундан соң патыша Даныели гетирип, ёлбарслы чукура ташламагы буюрды. Патыша Даныеле: «Гой, сени вепалылык билен гуллуқ эдйән Худайың халас этсин» дийди. ¹⁷Бир дашы гетирип, чукурың агзында гойдулар. Даныеле дегишли хич зат үйтгедилмесин дийип, патыша өзүниң ве төрелериниң мөхүрли йүзүги билен дашы мөхүрледи. ¹⁸Онсоң патыша көшгүне гитди. Оңа гөвнүни гөтерер ялы хич зат гетирилмеди ве ол гижесини агыз бекләп гечирди. Онун гөзүне укы гелмеди.

Даныел халас эдилйэр

¹⁹Сәхер билен даң аган бадына патыша туруп, ёлбарслы чукура тарап ховлуқды. ²⁰Ол чукура якынлашанда, найынжар сес билен Даныеле: «Эй, дири Худайың гулы Даныел, вепалылык билен гуллуқ эдйән Худайың сени ёлбарслардан халас эдип билдими?»

дийип гыгырды. ²¹Даныел патыша шейле дийди: «Патыша бакы яшасын! ²²Мениң Худайым перишдесини иберип, ёлбарсларың агзыны баглады. Олар мана зепер етирмедилер, чүнки Худайың хузурында мен бигүнә сайылдым. Сениң өңүнде хем, эй, шахым, мен хич бир шер иш эден дәлдерин». ²³Патыша муңа гаты бегенди ве Даныели чукурдан чыкармаклығы буюрды. Шейдип, Даныел чукурдан чыкарылды, онда хич хили яра ызы ёкды, чүнки ол өз Худайына бил баглапды. ²⁴Патышаның буйругы боюнча Даныели шугуллан адамлары гетирдилер. Олары чагалары ве аяллары билен билеликде ёлбарслы чукура ташладылар. Олар энтек чукурың дүйбүне етмәнкәлер, ёлбарслар олары гапып, әхли сүңклерини оврадып күл этдилер.

²⁵Соңра Дарюш патыша бүтин ер йүзүнде яшаян халклар, миллетлере ве уруглара шейле дийип язды: «Өйлериңиз абадан болсун! ²⁶Патышалыгыма дегишли ерлерде яшаян хер бир адамың Даныелиң Худайыңдан сандырап горкмагыны буйрук берйэрин.

Ол дири Худайдыр,

Ол эбеди Худайдыр.

Патышалыгы хич хачан

йыкылмаздыр,

хөкүмдарлығы сонсуздыр.

²⁷Ол халас эдйэр ве бошадяр.

Гөкде хем, ерде хем

аламатлардыр мугжызалар

гөркезйэр.

Даныели ёлбарсың

пенжесинден

халас эден хут Олдуң.

²⁸Шейдип, патыша Дарюшың ве Парс патышасы Курешиң дөврүнде Даныел ровачланды.

7-нжи бап

*Даныелиң дөрт эшандар
хакындакы гөрнүши*

¹Бабыл патышасы Белшасарың шалыгының биринжи йылында Даныел ятырка дүйшүндө гөрнүшлөр гөрди. Соңра ол дүйшүниң өзенини язып беян этди. ²Ол шейле гүррүң берди: «Мен гиже бир гөрнүш гөрдүм, ине, гөгүң дөрт шемалының бейик деңзе тарап толкун атяндыгыны гөрдүм. ³Деңизден бири-бирине меңземеийән дөрт саны улы жандар чыкды. ⁴Биринжиси ёлбарса меңзейәрди ве онда бүргүдиң ганатлары барды. Мен середип дуркам, онуң ганатлары гопарылып, ерден галды-да, ынсан ялы ики аягының үстүндө дурды. Она ынсан йүреги берилди. ⁵Икинжи бир жандар пейда болды. Ол ая меңзейәрди. Ол бир гапдалына дикелди. Онуң агзындакы дишлериниң арасында үч саны гапырга сүңки барды. Оңа: „Ханы, тур, көп эт ий!“ дийдилер.

⁶Мундан соң гаплаңа меңзеш башга бир жандар гөрдүм, онуң дөрт келлеси, аркасында болса дөрт ганаты барды. Оңа хөкүмдарлык берленди. ⁷Онсоң мен гиже шол гөрнүшимде горкунч, айылганч ве гаты гүйчли дөрдүнжи бир жандары гөрдүм. Онуң эпет улы демир дишлери барды. Ол парчалап иийәрди, галангачанларыны болса аяклары билен мынжырадарды. Бу өзүндө өңки жандарларың хеммесинден тапавутланярды. Онуң он саны шахы барды. ⁸Шахлара үнс берип дуркам, оларың арасындан ене-де башга бир кичижик шах пейда болды. Өңки пейда болан шахлардан үчүси онуң өңүндө

көки-дамары билен соғрулды. Бу шахың ынсаның гөзлерине меңзеш гөзлери ве текепбирлик билен геплейән агзы барды.

Худайың хөкүми

⁹Мен середип дуркам тагтлар гурулды. Овалдан Бар Болан тагтында отурды. Онуң гейимлери гар ялы ап-акды, башындакы сачлары хем памык ялы ап-акды. Онуң тагты одуң ялы киминди, тигирлери янып дуран отды. ¹⁰Өңүндө бир отлы чешме чоғуп ақярды. Мүңлерче мүңлер Оңа хызмат эдйәрди. Он мүңлерче он мүңлер хузурында дик дурярды. Казыет межлиси хөкүме башлады, китаплар ачылды.

¹¹Шахың агзындан чыкян текепбир сөзлер мениң үнсүми өзүне чекди. Бу жандар гөзүмиң алнында өлдүрилди ве маслыгы ёк эдиллип, янып дуран ода ташланды. ¹²Бейлеки галан жандарларың хем эллеринден хөкүмдарлык алынды, эмма оларың өмүрлериниң мөхлети вагтлайынча узалдылды. ¹³Гиже шол гөрнүшимде ынсан оглуна меңзеш бириниң гөгүң булутлары билен гелийәндигини гөрдүм. Ол овалдан Бар Боланың янына якынлашып, Онуң хузурына гетирилди. ¹⁴Әхли халклар, миллетлер ве уруглар оңа гуллуқ этсинлер дийип, оңа хөкүмдарлык, шөхрат ве патышалык берилди. Онуң хөкүмдарлыгы совулмаз бакы хөкүмдарлыкдыр. Патышалыгы хич вагт йыкылмажак патышалыкдыр».

Гөрнүшлериң дүшүндирилиши

¹⁵Гөрен гөрнүшлерим мен Даныели бөврүме пычак санжылан ялы ховсала салды. ¹⁶Мен ол ерде дуранларың

бирине якынлашып, ондан булара дегишли эхли хакыкаты сорадым. Шейдип, ол маңа бу затларын ёргудыны айдып берди: ¹⁷«Бу дөрт улы жандар ер йүзүнде дөрт патышаның аяга галжагыдыр. ¹⁸Эмма патышалыгы Бейик Худайың мукаддес адамлары аларлар, олар патышалыга хемишелик, өмүрбакы ве эбедилик эелик эдерлер». ¹⁹Соңра мен бейлеки жандарларын эхлисинден тапавутлы, өрөн горкунч, дишлери демирден, дырнаклары бүрүнчден, чейнәп парчалаян, галан-гачанларыны болса аяклары билен мынжырадян дөрдүнжи хайван хакында хакыкаты билмек иследим. ²⁰Онуң башындакы он шахдан соңра чыкан бир шахың хем нәмедигини билесим гелди. Бу шахың өңүнде өңки үч шах йыкылды. Бу шахың гөзлери ве текепбирлик билен геплейән агзы барды, гөрнүши бейлекилерден хас улуды. ²¹Мен середип дуркам, бу шах Худайың мукаддес адамлары билен уруш этди ве олардан үстүн чыкды. ²²Онсоң овалдан Бар Болан гелип, Өзүниң мукаддес адамларының хайрына хөкүм чыкарды. Бейик Худайың мукаддес адамлары үчин патышалыгы эелемегин вагты гелди.

²³Мениң сөхбетдешим шейле дийди: «Дөрдүнжи жандар ер йүзүнде дөрежек дөрдүнжи патышалыкдыр. Ол эхли патышалыклардан тапавутлы болуп, тутуш ер йүзүни чейнәр, оны депеләп, бөлек-бөлек эдер. ²⁴Он шах болса бу патышалыкдан чыкжак он патышадыр. Булардан соңра өңкүлерден тапавутлы башга бир патыша дөрәп, өңки үч патышаны йыкып ташлар. ²⁵Ол Бейик Худая гаршы күпүр гепләр,

Бейик Худайың мукаддес адамларыны эзер. Байрамчылык сенелерини ве кануныны үйтгетмәге дыржашар. Онсоң булар бир вагта, ики вагта, ярым вагта ченли бу патышаның элине берлер. ²⁶Эмма казыет межлиси хөкүм чыкарар. Онуң хөкүмдарлыгы элинден алнар, весвейран болуп, бүтинлей ёк эдилер. ²⁷Патышалык, хөкүмдарлык, тутуш гөгүн астындакы патышалыкларын бейиклиги Бейик Худайың мукаддес адамларына берлер. Бу халкың патышалыгы эбеди патышалык болар. Эхли хөкүмдарлар бу халка гуллуку эдип, боюн эгерлер».

²⁸Ине, шу ерде гүррүң гутаряр. Пикирлерим мен Даныели ховсала салды, йүзүмде реңк-пет галмады, эмма мен бу сөзлери йүрегимде сакладым.

8-нжи бап

Даныелиң гоч ве эркеч хакындакы гөрнүши

¹Патыша Белшасарың патышалыгының үчүнжи йылында мен Даныел өңки гөренимден башга ене бир гөрнүш гөрдүм. ²Гөрнүште мен өзүми Эйлам велятындакы Суза галасында гөрдүм. Мен өзүмиң Улай каналының боюнда дурандыгымы гөрдүм. ³Мен середип дуркам, каналың кенарында бир гоч гөрдүм. Онуң ики шахы барды. Шахларының икиси хем узынды, йөне бири бейлекисинден хас узынды ве шол узыны соң чыккыпды. ⁴Гочуң гүнбатар, демиргазык ве гүнорта тараплара сүсийндигини гөрдүм. Хич бир хайван онуң өңүнде дуруп, хич ким онуң элинден гутулып билмейәрди. Ол ислән задыны эдйәрди ве гитдигиче гүйчленйәрди.

⁵Мен сын эдип дуркам, ине, гүн-батардан бир эркеч пейда болды. Ол аягыны ере басмаздан, бүтин ер йүзүни айланып чыкды. Онуң ики гөзүниң ортасында гөзе илип дуран бир шахы барды. ⁶Ол каналың кенарында дуран, мениң гөрөн ики шахлы гочумың янына гелип, бар газаплы гүйжи билен оңа окдурылды. ⁷Мен онуң гоча голай бараныны гөрдүм. Ол гоча газап билен хужум этди, оны сүсүп, ики шахыны-да дөвди. Онуң өңүндө дурмага гочуң гүйжи ёкды. Эркеч оны ере чалып депеледи. Гочы онуң элинден халас этжек хич ким ёкды. ⁸Онсоң эркеч хас гүйчленди, эмма онуң гүйжи хас бейгеленде, онуң шол еке улы шахы дөвүлди ве онуң ерине гөгүң дөрт шемалына гарап дуран дөрт саны гөзе илгинч шах пейда болды.

⁹Оларың биринден башга бир кичижик шах пейда болды. Ол гүнор-та, гүндогара ве овадан юрда тарап хас улалды. ¹⁰Кичижик шах улалып, асман жисимине ченли барып етди. Ол гошундан, ягны йылдызлардан бирнөчесини ере ташлап депгиледи. ¹¹Кичижик шах өзүни хатда гошун сердарына ченли бейгелтди. Ол гошун сердарының элинден гүнделик якма гурбанлыгыны алып, мукаддес өйи ёк этди. ¹²Питне турзаны себәпли гүнделик якма гурбанлыгы гошун билен бирликде онуң ыгтыярына берилди. Ол хақыкаты ере чалып, хер бир эден ишинде үстүнлик газанды. ¹³Онсоң мен бир перишдәниң гепләнини эшитдим. Башга бир перишде бу геплән перишдә шейле сораг берди: «Бу гөрнүшдө гөрлен затлар хачана ченли довам эдеркә? Хачана ченли гүнделик якма гурбанлыгының

ерини вейранчылык гетирйән гозгалаң тутжакка ве мукаддес өй билен гошун аяк астына ташланып депеленжеккә?» ¹⁴Ол: «Бу вака ики мүң үч йүз гиже-гүндиз довам эдер. Соңра мукаддес өй адалатсызлыктан тәмизленер» дийип жогап берди.

Жебрайыл гөрнүши дүшүндирйәр

¹⁵Мен Даныел гөрөн гөрнүшимден маны чыкармага сынанышяркам, бирденкә ынсан сыпатындакы бири мениң өңүмде пейда болды. ¹⁶Мен Улай каналының ортасындан бир ынсаның сесини эшитдим, ол гыгырып: «Жебрайыл, бу адама гөрнүшден маны чыкармага көмек эт» дийди. ¹⁷Шейдип, Жебрайыл мениң дуран ериме гелди. Ол геленде, мен довла дүшүп, өзүми ере ташладым. Эмма ол маңа: «Эй, ынсан оглы, муны билгин, бу гөрнүш ахырзамана дегишлидир» дийди. ¹⁸Ол маңа бу сөзлери айдырка, хушумдан гидип, ере йүзин йыкылдым, йөне ол мени тутуп, аяк үстүне галдырды.

¹⁹Жебрайыл маңа шейле дийди: «Динле, ахыркы гахар-газап гүнлери нәмелериң болжагыны мен саңа айдайын. Чүнки бу гөрнүш ахырзаманың белленен вагтына дегишлидир. ²⁰Сениң гөрөн ики шахлы гочуң Мадай ве Парс патышаларыдыр. ²¹Эркеч болса Грецияның патышасыдыр. Онуң ики гөзүниң ортасындакы улы шахы болса онуң илкинжи патышасыдыр. ²²Ол шахың дөвлүп, ерине дөрт шахың чыкмагы ол миллетден дөрт патышалыгың чыкжакдыгыны, йөне оларың илкинжи патышалык ялы гүйчли болмажакдыгыны аңладяр. ²³Бу дөрт патышалыгың соңы якынлашанда, гүнәлери етжек

дережесине етенде, текепбир, дийсең мекир патыша дөрөр. ²⁴Ол гүйчленип кувватланар, йөне бу онуң өз гүйжи билен болмаз. Ол элхенч вейранчылыклар гетирер, эдйән иши ровачланар. Ол гүйчлүлери ве мукадес адамлары хелэк эдер. ²⁵Өз даналыгы билен хилегәрликде үстүнлик газанар ве йүрегинде өзүни бейгелдер. Дуйдурмаздан көп халкы ёк эдер, хатда хөкүмдарларың Хөкүмдарына гаршы чыкар. Эмма онуң өзи ынсан эли дегмезден сынар. ²⁶Агшам ве эртир барадакы саңа гөркезилен бу гөрнүш хақыкатдыр. Эмма бу гөрнүши гизлин сакла, чүнки ол узак бир гежеге дегишлидир».

²⁷Мен Даныел такатдан дүшдүм, бирнөче гүнлөп ярамадым. Соңра аяк үстүне галып, ене-де патышаның ишлери билен мешгул болдум. Мен бу гөрнүше аңка-танка болдум, она дүшүнмедим.

9-нжы бап

Даныел халк үчин дилег эдйәр

¹Аслы мадай болан Ксерксиң оглы Дарюшың патышалыгының биринжи йылыды. Ол бабыллыларың үстүнден патыша гойлупды. ²Онуң шалыгының биринжи йылында мен Даныел Мукадес Язгылара сер салдым. Мен олардан Реббиң Ермея пыгамбере иберен сөзүне гөрә, Иерусалимиң етмиш йыллап харабачылыга өврүлип ятжакдыгына дүшүндим. ³Онсоң мен йүзүми Таңры Худая тарап өвүрдим. Агыз бекләп, жул гейнип, кул үстүнде отуруп, дилег этдим, Оны агтарып ялбардым.

⁴Мен Худайым Реббе дилег этдим ве тоба эдип, шейле дийдим: «Эй,

Таңры, Сени сөййәнлере, буйрукларыны бержай эдйәнлере әхтини ве бакы сөйгүсини саклаян бейик ве хайбатлы Худай! ⁵Сениң буйрукларындан ве хөкүмлеринден йүз өврүп, гүнә газандык, азгынлык этдик, эрбетлик эдип, Сениң гаршыңа баш галдырдык. ⁶Биз патышаларымыза, хан-беглеримизе, ата-бабаларымыза ве юрдуң әхли халкына Сениң адыңдан геплән гулларың пыгамберлере гулак асмадык. ⁷Я Реб, Сенде адат бар, эмма биз бу гүнки гүн хем йүзүгарадырыс! Бу яхуда халкына, Иерусалимиң илатына, Саңа гаршы эден дөнүклиги себәпли әхли юртлара даргадан халкыңа, якыну-узакда болан бүтин ысрайыллара дегишлидир. ⁸Я Реб, патышаларымызың, хан-беглеримизиң, ата-бабаларымызың йүзүни утанч гапландыр, себәби биз Саңа гаршы гүнә этдик. ⁹Рехимдарлык ве гечиримлилик Таңры Худайымыза махсусдыр, чүнки биз Онуң гаршысына баш галдырдык. ¹⁰Худайымыз Реббиң сөзүне гулак асмадык, Онуң гуллары болан пыгамберлер аркалы bize берен канунлары билен йөремедик.

¹¹Бүтин Ысрайыл Сениң кануныңы бозуп азды ве Сениң сөзүңе гулак асмакдан боюн гачырды. Шейдип, Худайың гулы Мусаның канунында язылан нәлет башымыздан инди ве касам ерине етди. Себәби биз Саңа гаршы гүнә этдик. ¹²Башымыздан әпет бела-бетерлер индержекдиги барада Онуң bize ве үстүмизден хөкүм сүрйән баштуганларымыза айдан сөзлери бержай болды. Иерусалимиң башына инен бела гөгүң астындакы хич бир шәхериң үстүнден хич хачан инмәнди. ¹³Эдил Мусаның канунында

язылышы ялы, бу белаларың әхлиси бизиң башымыздан инди. Эмма биз этмишлеримизден эл чекип, Худайымыз Ребден мәхир-мухаббет дилемедик, Онуң хақыкатына питива этмедик. ¹⁴Шонуң үчин Реб бу белаларың аматлы пурсадыны пейләп, олары бизиң башымыздан индерди. Чүнки Худайымыз Реб әхли эдйән ишлеринде адылдыр. Биз болса Онуң сөзүне боюн болмадык. ¹⁵Эй, Таңры Худайымыз, Сен Өз халкыңы гудратлы голуң билен Мүсүрден чыкардың. Бу гүнки ялы Өз адыңы-да шөхратландырдың! Биз болса гүнә газандык, эрбетлик этдик. ¹⁶Эй, Таңры, әхли адалатлы ишлериңе гөрә, гахар-газабыңы Өз шәхериң Иерусалимден, мукаддес дагыңдан сов. Бизиң гүнәлеримиз ве ата-бабаларымызың языгы себәпли Иерусалим ве Сениң халкың даштөверегимиздәки әхли халклара масгара болды. ¹⁷Эй, Худайымыз, шоңа гөрә инди Өз гулуңың дилегини ве налышыны диңле! Өз хатыраң үчин, эй, Таңрым, вейран болан мукаддес өйүңе Өз нуруңы сач. ¹⁸Эй, Худайым, диңле ве эшит! Гәзлериңи ачып, бизиң вейранчылыгымыза ве Сениң адың дакылан шәхере серет. Бизиң догручылдыгымыз себәпли дәл-де, эйсем Сениң бейик рехимдарлыгың себәпли өз налышларымызы Сениң хузурыңа гетирдик. ¹⁹Я Реб, эшит! Багышла, я Реб! Я Реб, диңле ве амала ашыр! Өз хатыраң үчин, эй, Худайым гижикдирме! Чүнки шәхер ве халк Сениң адыңы гөтерйәндир!»

***Жебрайыл этмиш едийыллык
хакада дүшүндирйәр***

²⁰Мен дилег эдип, өз гүнәми ве халкым Ысрайылың гүнәсини боюн алып,

Худайымың мукаддес дагы үчин Худайым Реббиң хузурында налышларымы аян эдип дурдум. ²¹Шонда агшам гурбанлык берилйән вагты мен энтек дилег эдип дуркам, өңки гөрнүшимде гөрән адамым Жебрайыл чалтык билен учуп, яныма гелди. ²²Олмаңа шейле дүшүндирди: «Даныел, мен саңа акыл-пайхас ве дүшүнже бермек үчин гелдим. ²³Сениң налышыңың илки башында шейле буйрук чыкды. Мен хем оны саңа аян этмәге гелдим, чүнки сен жуда сөйлйәнсиң. Инди болса буйруга гулак гой ве бу гөрнүше дүшүн:

²⁴Женаятчылыгы өк эдип, гүнәлериң соңуна чыкмак үчин, этмишлерден сапланмак ве эбеди догручыллыгы беркараң этмек үчин, велилиги хем пыгамберлиги мөхүрлемек ве иң мукаддеси сечип-сайламак үчин сениң халкыңа ве мукаддес шәхериңе едийыллык етмиш мөхлет караң эдилди.

²⁵Шуны билип гой ве дүшүн: Иерусалими тәзеден дикелтмек үчин чыкан буйрукдан тә сечип-сайланжак хөкүмдарың дөврүне ченли еди едийыллык гечер. Алтмыш ики едийыллыгың ичинде Иерусалимде мейданчалар ве гарымлар ене-де тәзеден гурлар. Эмма бу хем мушакгатлы заманда болар. ²⁶Алтмыш ики едийыллыкдан соң сечип-сайланан хеләк болар ве ондан хич зат галмаз. Гелжек хөкүмдарың гошуны бу шәхери ве мукаддес өйи вейран эдер. Онуң соңы тупанлы болар, ахырына ченли уруш болар. Вейранчылык болжагы караң эдилендир. ²⁷Хөкүмдар көплер билен бир хепделик берк әхт баглашар. Ярым хепдеден соң болса гурбанлык ве садака бермесини гояр. Эдилен караң онуң башыңдан

инийэнчэ, бу вейран эдижи хөкүмдар ыбадатхананың ичинде вейранчылык гетирийэн йигренжи зады дикер».

10-нжы бап

Даныелиң Тигр дерясының кенарындакы гөрнүши

¹Парс патышасы Курешин патышалыгының үчүнжи йылында Белтешасар, ягны Даныеле бир ылхам гелди. Бу ылхам хакыкатды ве бейик бир уршуң болжакдыгы барадады. Ол бу гөрнүшден маны чыкарып, ылхама дүшүнди.

²Шол гүнлер мен Даныел үч хепделәп яс тутдум. ³Үч хепде долы тамамланянча, тагамлы нахар иймедим. Агзыма не эт, не шерап дегди, бедениме хем хич хили яг чалмадым. ⁴Биринжи айың йигрими дөрдүнжи гүни мен бейик деряның Тигр дерясының кенарында дурдум. ⁵Башымы галдырып серетсем, ине, эгинбашы непис зыгыр матадан, били сап алтындан ^a кемерли бири дурды. ⁶Онуң бедени сары якут ялыды, йүзи йылдырым ялы өвшүн атырды. Гөзлери янып дуран шамчыраг, голлары ве аяклары ялпылдавук бүрүнч ялы ялпылдаарды, сеси улы мэхеллениң галмагалы ялыды.

⁷Мен Даныел ол гөрнүши еке өзүм гөрдүм. Мениң янымдакылар муны гөрмедилер, гайтам олары элхенч горкы гаплап алды, олар гизленмек үчин гачып гитдилер. ⁸Шейдип, мен еке галдым. Бу бейик гөрнүши гөренимде, менде гүйч галмады, йүзүмде реңк-пет галмады, мен такатдан дүшдүм. ⁹Сонра мен онуң сесиниң

овазыны эшитдим. Гепленде онуң сесини эшидип, хушумдан гитдим ве ере йүзин йыкылдым.

¹⁰Шонда бир эл маңа галташып, дызыма галдырды. ¹¹Ол маңа: «Даныел, сен жандан эзиз сөйүлйәнсиң. Мениң саңа айтжак сөзлериме гулак гой. Тур, аяга гал, чүнки мен сениң яныңа иберилдим» дийди. Ол бу сөзлери айданда, мен титрәп еримден галдым. ¹²Ол сөзүни довам эдип, маңа шейле дийди: «Даныел, горкма, чүнки дүшүнмеги йүрегиңе дүвен ве Худайыңың өңүнде өзүңи песпәл тутан илкинжи гүнүңден башлап, сениң сөзлериң динленди ве мен сениң сөзлериң себәпли гелдим. ¹³Эмма Парс патышалыгының сердары йигрими бир гүнләп маңа гаршы дурды. Шол вагт баш сердарлардан бири болан Михайыл маңа көмеге гелди. Мен ол ерде Парс патышалары билен галыпдым. ¹⁴Мен ахыркы гүнлерде сениң халкыңың башына нәмелериң гелжегини саңа дүшүндирмәге гелдим, чүнки бу гөрнүш шол гелжек дөвре дегишлидир».

¹⁵Ол маңа бу сөзлери айдярка, мен йүзүми ашак салып, дилим тутулды. ¹⁶Шол вагт ынсана меңзеш бири додакларыма элини дегирди. Мен агзымы ачып геплемәге башладым, өңүмде дурана йүзленип, шейле дийдим: «Эй, женабым, бу гөрнүш зерарлы мен дерт чекдим, менде гүйч-кувват галмады. ¹⁷Тулуң болан мен сениң ялы женабым билен нәдип геплешейин? Менде гүйч-гурбат галмады, демим тутулды».

¹⁸Онсон яңкы ынсана меңзеш болан ене-де маңа элини дегирди, мени

^a 10:5 Сап алтындан – я-да Уфаз алтындан.

гүйчлендирди. ¹⁹Ол маңа: «Жандан эзиз сөйүлгөн ынсан, горкма, саңа рахатлык болсун! Дөзүмли ве мерт бол!» дийди. Ол менин билен геплешенде, мен гүйчлендим ве оңа: «Айдыбер, женабым, чүнки сен маңа гүйч бердин» дийдим. ²⁰Соңра ол маңа шейле гүррүң берди: «Мениң нәме үчин сениң яныңа гелендигими билйәрсиңми? Инди мен парс сердары билен сөвешмәге ызыма доланмалы. Мен гиденимден соң, Грецияның сердары гелер. ²¹Эмма мен саңа хақыкат китабында нәме языланыны аян эдейин. Маңа олара гаршы сөвешмәге сердарыңыз Микайылдан башга хич ким голдав бермеди.

11-нжи бап

¹Мадайлы Дарюшың патышалыгының биринжи йылында мен Микайылы голдап, оны гүйчлендирмек үчин янында дурдум.

Гүнорта патышалары демиргазык патышалары билен сөвешйәр

²Инди мен сана хақыкаты айдып берейин. Парс юрдундан ене-де үч патыша чыкар. Дөрдүнжи патыша оларың хеммесинден бай болар. Ол байлыгының үсти билен гүйчлененде, хеммәни Греция патышалыгына гаршы аяга галдырар. ³Соңра гүйчли бир патыша чыкар. Ол бейик патышалыгы билен хөкүм сүрүп, өз исләнини эдер. ⁴Йөне яңы гүйчленип, аяга галан махалы, онуң патышалыгы даргадылып, гөгүң чар тарапына бөлүнер. Патышалык онуң неслине гечмез, онуң ерине патыша боланларың хич бири онуң ялы хөкүм сүрмез. Онуң патышалыгы көки билен

согрулып, өз неслинден болмадык башга бирилерине берлер.

⁵Гүнорта патышасы гүйчленер, эмма онуң өз серкерделеринден бири ондан хас гүйчленип, серкердәниң хөкүмдарлыгы хас бейгелер. ⁶Бирнәче йыл геченден соң, гүнорта патышасы демиргазык патышасы билен бирлешер. Ол гызыны демиргазык патышасына берип, онуң билен ярашык баглашар. Эмма ол гыз бу ярашыгың гүйжүни узак саклап билмез. Патыша хем, онуң тохум-тижи хем узак дөвран сүрмез. Шейдип, бу гыз-да, онуң яранлары-да, какасы-да, өзүни голданлар билен биле эле дүшерлер. ⁷Йөне ол гызың какасының, ягны гүнорта патышасының ерине гызың көкүнден бир балдак чыкар, ол демиргазык патышасының гаршысына хужүм эдип, онуң галасына гирер. Олар билен сөвешип, еңиш газанар. ⁸Оларың худайларыны, бутларыны, күмүшден ве алтындан яслан гымматбаха гап-гачларыны олжа хөкүмде Мүсүре гетирер. Онсоң ол бирнәче йыллап демиргазык патышасының үстүне чозмаз. ⁹Соңра демиргазык патышасы гүнорта патышасының үстүне чозар, эмма онуң хужүми ызына серпикдирилер.

¹⁰Демиргазык патышасының огуллары сөвеше тайярланып, жуда гүйчли гошун топларлар. Гошун сил кимин сүйшүп гелип, басып алар ве өврүлип ене-де гүнорта патышасының галасына хужүм эдер. ¹¹Гүнорта патышасы газап атына атланып, демиргазык патышасына гаршы сөвешер. Демиргазык патышасы хем улы бир гошуну аяга галдырар, эмма онуң гошуну душманындан еңлер. ¹²Бу гошун эле дүшенсоң, гүнорта

патышасының йүреги галкынар. Йөне ол он мүңлерче адамы өлдүрсе-де, онуң еңши узага чекмез. ¹³Чүнки демиргазык патышасы ене-де өңкүсиден хем хас бейик бир гошун топлар. Бирнэче йылдан соң ол долы ярагланан агыр гошун билен гелер.

¹⁴Шол дөвүрде биртопар адам гүнорта патышасының гаршысына чыкар. Гөрнүшүн бержай болмагы үчин сениң халкының арасындан гүйжи зорлар аяга галарлар, эмма олар бүдрэрлер. ¹⁵Соңра демиргазык патышасы берк диварлы шэхере гелип, онуң диварларына чыкмак үчин япгыт гуарар ве бу шэхери басып алар. Гүнорта гошуну хатда өзүниң сайлама гошуну билен-де онуң гаршысында дуруп билмез, оларың гүйчлери етмез.

¹⁶Демиргазык патышасы өзүне гаршы чыкана ислэн задыны эдер, хич ким онуң өңүнде дуруп билмез. Ол овадан юртда өзүни беркарар эдер ве вейран эдиш ыгтыярына эе болар.

¹⁷Патышалыгының эхли гүйжүни топлап, душманының үстүне гелмеги йүрегине дүвер. Патышалыгыны хелэк этмек үчин, гүнорта патышасы билен ярашык баглашар, оңа аял берер. Эмма демиргазык патышасының бу гуран хилеси баша бармаз, бу оңа хич хили пейда гетирмез. ¹⁸Шундан соңра ол үнсүни кенар якасындакы шэхерлере тарап өврер ве оларың көпүсини басып алар. Йөне бир серкерде онуң кемситмелериниң соңуна чыкар, гопбамсылыгы үчин жезасыны берер. ¹⁹Соңра ол өз юрдуның галаларына тарап өврүлер, йөне бүдрэп йыкылар-да, йитирим болар.

²⁰Демиргазык патышасының ерине патышалыгың шөхраты үчин салгыт йыгнамага иберйәнчи бири болар. Ол

хем бирнэче гүнден ёк эдилер, йөне бу не гахар үсти билен, не-де сөвеш үсти билен ёк эдилер. ²¹Онуң ерине патышалык хорматына мынасып болмадык бир намарт адам пейда болар. Ол дуйдансыз гелип, патышалыгы мекирлик билен элине алар. ²²Сил кимин гелип басан гошунлар онуң өңүнден сүпүрилип айрылар, хатда эхт хөкүмдары-да еңлише сезе-вар болар. ²³Намарт адам ыламышык баглашмак билен хиле гуарар ве кичи гошун билен гүйчленер. ²⁴Ол велята болчулык дөвүрүнде дуйдансыз барып, ата-бабаларының хич хачан эдип билмедик ишлерини эдер. Талан, чапавулчылык эдип, олжаны өз гошунуның арасында пайлар. Галаларың гаршысына дилдүвшүк гуарар, эмма бу узак гитмез.

²⁵Соңра гүйжүни ве кувватыны жемлөп, ол бейик гошун билен гүнорта патышасының гаршысына чыкар. Гүнорта патышасы-да хас улы ве гүйчли гошун билен урша гиришер. Эмма гүнорта патышасы өзүне гаршы гурлан дилдүвшүклер себэпли еңиш газанып билмез. ²⁶Онуң сачагындан чөрек иенлер оны вейран эдерлер. Гошуну даргадылып, бир топары урлуп өлдүрилер. ²⁷Бу патышаларың икисиниң-де йүрегинде эрбет ниет болар. Олар бир сачагың башында биле отуруп, ялан сөзлэрлер, йөне бу ёл алмаз, чүнки мунуң соңы белленен вагтда гелер.

²⁸Демиргазык патышасы улы байлык билен өз юрдуна доланар, эмма йүреги мукаддес эхте гаршы болар. Ол ниетини амала ашырып, юрдуна доланар. ²⁹Белленен вагтда ол ене-де гүнорта өврүлип гелер, эмма бу гезек өңки ялы болмаз. ³⁰Китим гэмилери

оңа гаршы чыкар. Онсоң ол рухдан дүшүп, ызына өврүлөр. Ол газап атына атланып, мукаддес эхте гаршы херекет эдер ве мукаддес эхте хыянат эденлере хормат гояр. ³¹Онун иберен гошунлары мукаддес ери ве галаны эелөп, олары харама чыкарарлар. Олар гүнделик якма гурбанлыгыны ятырып, вейранчылык гетирийән йигренжи зады дикерлер. ³²Ол эхте хыянат эденлери хилегәрлик билен ёлундан аздырар, эмма өз Худайына вепалы халк болса берк дуруп, оңа гаршы херекет эдер. ³³Халкың арасындакы акыллы адамлар көп кишилере акыл-пайхас берерлер, эмма бирнэче гүнүң довамында олары гылычдан гечирерлер, отда якарлар ве сүргүн эдип таларлар. ³⁴Еңлише сезевар боланларында, олар бираз көмөк эдилер. Көп адам яранжаңлык билен олара гошулар. ³⁵Галанларың ахырзамана ченли гүнэлеринден сапланмагы, пәкленмеги ве акланмагы үчин акыллы адамлардан бирнэчеси хеләк болар. Чүнки энтөк белленен мөхлөте вагт бардыр.

Пис патыша

³⁶Бу патыша өз исләнини эдер. Ол өзүни бейгелдип, хер бир худайдан өзүни ёкары тутар. Хатда худайларың Худайына гаршы күпүр гепләр. Худайың газаплы дөври тамамланынча, патышаның иши ровачланар, чүнки кабул эдилен карар ерине етмелидир. ³⁷Ол ата-бабаларының худайларына, хатда аялларың иң сөйгүли худайына хем хормат гоймаз. Ол хич бир худайы сыламаз, ол өзүни хемме затдан ёкарда саяр. ³⁸Булара дерек ол галаларың худайына хормат гояр. Ата-бабаларының танамадык худайыны

алтын-күмүш, гымматбаха дашлар ве хер дүрли сылаг-серпайлар билен хорматлар. ³⁹Ол кесеки худайың көмеги билен галалары беркарар эдер. Патыша өзүни хөкүмдар хөкүмүнде кабул эденлери хас артык сылаглар, олары көп адамларың үстүнден хәким гояр. Юрды олар байрак хөкүмүнде пайлар.

⁴⁰Ахырзаман вагтында гүнорта патышасы онуң билен чакнышар. Эмма демиргазык патышасы сөвеш арабаларыдыр атлылары ве биртопар гәмилери билен харасат ялы онуң үстүне дөкүлөр. Ол юртлара гаршы сөвеш эдип, олары сил дей басар. ⁴¹Ол овадан юрда гирер ве он мүңлерче адам хеләк болар, эмма Эдомың, Мовабың ве Аммоның ёлбашчылары онуң элинден гачып гутуларлар. ⁴²Ол юртлара зарба урар, ондан Мүсүр юрды-да гачып гутулмаз. ⁴³Ол алтын-күмүш хазыналарыны ве Мүсүриң әхли байлыгыны өз ыгтыярына гечирер. Ливиялылар ве эфиопиялылар оңа боюн эгерлер. ⁴⁴Эмма гүндогардан ве демиргазыкдан говшан хабарлар оны ховсала салар. Онсоң ол газап атына атланып, көп адамлары өлдүрмөк ве бүтинлей ёк этмөк үчин ёла дүшер. ⁴⁵Ол өз шалык чадырларыны деңиз билен овадан мукаддес дагың арасында дикер. Эмма онуң өмрүниң соңы гелер, оңа көмөк эден тапылмаз».

12-нжи бап

Ахырзаман

¹«Шол вагт сениң халкыңы го-раян баш сердар Михайыл өңе чыкар. Шонда миллетлер дөрәли бәри гөрлүп-эшидилмедик жебир-жепалы дөвүр гелер. Эмма шол вагт сениң

халкындан ады китапда языланларың әхлиси халас болар. ²Топрагың астында ятанларың көпүси оянар: оларың кимси эбеди яшайша говшар, кимси эбеди утанжа ве йигренже дучар болар. ³Акыллы адамлар асман шөхлеси дейин нур сачарлар, көп адамлары догры ёла үндәнлер хем йылдызлар дей бакы хем эбедилик ягты сачарлар. ⁴Эмма, сен, Даныел, ахырзамана ченли бу сөзлери гизлин сакла ве бу китабы мөхүрле. Көп адамлар билимини артдырмак үчин өзлерини ол ере, бу ере урарлар».

⁵Соңра мен Даныел середенимде, бири деряның бу кенарында, бейлекиси ол кенарында дуран башга ики адамы гөрдүм. ⁶Сувуң ёкары акымында эгинбашы непис зыгыр матадан эдилен адамдан: «Бу гең затларың соңы хачан гелер?» дийип, оларың бири сорады. ⁷Мен сувуң ёкары акымында эгинбашы непис зыгыр матадан эдилен адамың саг хем чеп элини гөге галдырып, бакы Яшяның адындан ант ичип: «Бир вагта, ики вагта ве ярым вагта ченли довам

эдер. Мукадес халкың гүйжи соңуна ченли бүтинлей сындырыландан соңра, бу затларың әхлиси долы тамамланар» диенини эшитдим.

⁸Мен эшитдим, йөне дүшүнмедим. Шонуң үчин ондан: «Женабым, бу затларың соңы нәхили болар?» дийип сорадым. ⁹Ол маңа шейле дийди: «Даныел, өз ёлуң билен гит. Бу сөзлер ахырзамана ченли гизлин сакланып мөхүрленер. ¹⁰Көпүси гүнәлеринден сапланар, көпүси пәкленип акланар, эмма ярамаз адамлар шер ишлеринден дөнмезлер. Ярамаз адамларың хич бири-де дүшүнмез, йөне акыллы адамлар дүшүнәрлер. ¹¹Гүнделик якма гурбанлыгың ятырылып, вейранчылык гетирйән йигренжи задың дикелдилен вагтындан башлап, бир мүң ики йүз тогсан гүн гечер. ¹²Гарашып, бир мүң үч йүз отуз бәш гүне етен адам нәхили багтлы! ¹³Эмма сен өмрүңиң ахырына ченли өз ёлуң билен гидип, рахатлыкда гөзүңи юмарсың. Ахырзаман гүни тәзеден дирелип, сылагсерпайыңы аларсың».

